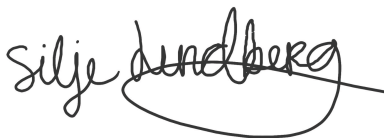

FORVALTNINGSPLANEN FOR NORDSJØEN OG SKAGERRAK

HELHETLIG FORVALTNING AV DET MARINE MILJØ I NORDSJØEN OG SKAGERRAK

Innspill fra Natur og Ungdom og Naturvernforbundet

Oslo, 15. september 2012

SILJE LUNDBERG

LEDER, NATUR OG UNGDOM

LARS HALTBREKKEN

LEDER, NATURVERNFORBUNDER

Innhold

SAMMENDRAG AV NATUR OG UNGDOM OG NATURVERNFORBUNDETS

HOVEDKONKLUSJON	3
HOVEDKONKLUSJON	3
OLJEFRIIT SKAGERRAK	3
GJENOPPBYGG FISKEBESTANDENE	3
MILJØTILSTANDEN I KYSTER OG FJORDER MÅ GJENOPPBYGGES.....	4
1. INNLEDNING	5
FORVALTNINGSPLANEN BEHØVER EN KLARERE JURIDISK FORANKRING	5
2. SÅRBARHET FOR SÆRLIG VERDIFULLE OMRÅDER	6
STATUS.....	6
SKAGERRAK SOM PETROLEUMSFRIIT OMRÅDE.....	6
3. INTERESSEKONFLIKTER OG SAMORDNINGSBEHOV	7
SAMEKSISTENS MELLOM FISKE OG PETROLEUMSVIRKSOMHET ER IKKE MULIG	7
SEISMIKKENS MILJØRISIKO	7
FORHOLDET MELLOM HAVVIND, MULIGE PETROLEUMSRESERVER OG FISKERIINTERESSER.....	8
4. SAMLET PÅVIRKNING OG MILJØKONSEKVENSN	8
BYGG OPP FISKEBESTANDENE	8
UNDERGRAVER EGEN NULLUTSLIPPSSTRATEGI	9
MILJØTILSTANDEN LANGS KYSTEN OG I FJORDER MÅ GJENOPPBYGGES.....	9
BALLASTVANNFORSKRIFTEN MÅ ENDRES	9
5. NASJONALE OG INTERNASJONALE PROSESSER	10
TFO-ORDNINGEN BRYTER MED STORTINGETS FORUTSETNINGER OG UNDERGRAVER FORSVARLIG MILJØFORVALTNING.....	10
ANGÅENDE NASJONALE KLIMAFORPLIKTELSER	10
6. FORTSATT KUNNSKAPSMANGEL	11
POTENSIALET FOR SAMFUNNSMESSIGE VIRKNINGER I FISKERIENE.....	11
DE UANTE KONSEKVENSENE AV HAVFORSURING	12
BEKYMRINGSVERDIGE SJØFUGLBESTANDER	12
REFERANSER:	13

SAMMENDRAG AV NATUR OG UNGDOM OG NATURVERNFORBUNDETS HOVEDKONKLUSJON

HOVEDKONKLUSJON

Det finnes fantastiske miljøverdier i Nordsjøen og Skagerrak. Samtidig er det omfattende virksomhet i området gjennom fiskeriaktivitet, olje- og gassutvinning og skipsfart. Dette er også noe havområdene bærer preg av, samtidig som det har dukket opp nye trusler. Klimaendringer og havforsuring er nye trusler, som en enda ikke vet hva vil føre til. Det vi likevel vet er at havområdene våre har blitt 30 prosent surere siden førindustrielt nivå. Natur og Ungdom og Naturvernforbundets tre hovedkrav til forvaltningen av Nordsjøen og Skagerrak er følgende:

OLJEFRITT SKAGERRAK

Natur og Ungdom og Naturvernforbundet mener at det faglige grunnlaget som er lagt frem som utgangspunkt for forvaltningsplanen for Nordsjøen og Skagerrak samlet sett taler for at det opprettes varig petroleumsfrie områder i Skagerrak. Videre mener vi at områdene i Nordsjøen som i dag er stengt for petroleumsvirksomhet ikke bør åpnes for petroleumrelatert virksomhet og at det opprettes et oljefritt kystbelte på 35 kilometer langs kysten, slik at det ikke er mulig å igangsette nye petroleumsvirksomheter i kystnære områder.

Dette innebærer at Natur og Ungdom og Naturvernforbundet også sier nei til iverksetting av en åpningsprosess etter petroleumsløven utenfor Skagerrak, og ja til et fortsatt og forsterket arbeid innenfor rammene av forvaltningsplanregimet. Vi mener videre at forvaltningsplanen må få en juridisk forankring gjennom naturmangfoldloven.

På verdensbasis vet man at naturlig lekkasje er kilden til om lag 47 prosent av oljen som slippes ut i havet. I Nordsjøen vet vi ikke hvor mye olje som naturlig lekker ut fra berggrunnen. Økt kunnskap om dette, vil kunne bety at det blir nødvendig med strengere restriksjoner overfor oljeindustrien hva gjelder utslipp av produksjonsvann.

Selv om det i 40 år har blitt drevet petroleumsvirksomhet i Nordsjøen er det stor faglig uenighet om dette har resultert i en økologisk katastrofe eller en suksesshistorie. Den direkte konflikten mellom fiskeriene og oljeindustrien som følge av arealbeslag og seismikk har ikke kommet nærmere noen løsning de siste årene, noe seismikkskytingen utenfor Lofoten sommeren 2008 og 2009 var gode eksempler på. På dette området vet vi også at det er store uenigheter mellom Oljedirektoratet og Fiskeridirektoratet. Dessverre har historien gang på gang vist oss at det er petroleumsvirksomheten og oljedirektoratet som da får forrang foran fiskeriene og fiskeridirektoratet.

GJENOPPBYGG FISKEBESTANDENE

Tilstanden til flere av fiskebestandene i Nordsjøen er bekymringsverdig. Mens enkelte av bestandene er under føre-var grensen og under kritisk nivå. Natur og Ungdom og Naturvernforbundet tror naturopplevelsene, grunnlaget for næringsvirksomhet og det biologiske mangfoldet vil tjene på en forvaltning som legger til rette for at bestandene kan gjenoppbygges. Det er særlig viktig for nøkkelarter, småfisk, i økosystemet som er mat for kommersielle fiskearter, sjøfugl og sjøpattedyr. Fisket etter tobis bør stoppes helt.

MILJØTILSTANDEN I KYSTER OG FJORDER MÅ GJENOPPBYGGES

Nordsjøen er et av havområdene som innehar store mengder miljøgifter. Miljøgiftene kommer med både hav- og luftstrømmer, men det er viktig for Natur og Ungdom og Naturvernforbundet og også poengtere at en betydelig andel kommer fra nasjonale utslipp. Det er utslipp fra landbaserte aktiviteter og driftsutslipp fra petroleumsvirksomheten.

Det er også en svakhet ved petroleumsforvaltninga at nullutslippstrategien i realiteten ikke betyr null utslipp. Dette fører til at en mengde ulike kjemikalier og produsert vann blir sluppet ut i Nordsjøen. Dette kombinert med utslipp fra land, og gamle industriutslipp, har ført til at flere av fjordene våre innehar store mengder miljøgifter, og at det er kostholdsrestriksjoner i dem. Natur og Ungdom og Naturvernforbundet krever at dette er utslipp som blir ryddet opp, og at det fra 2020 ikke er tillatt med nye.

Avrenning fra landbruket og utslipp av kloakk kan lokalt bidra til overgjødning og uheldig endringer i kystnær vegetasjon og vannkvalitet.

Ballastvann representere den viktigste spredningsveien for fremmede arter i sjø- og brakkvann. Dagens ballastvannforskrift som ble gjort gjeldende fra 1. juli 2010 er etter vår oppfatning nær verdiløs for Sør- og Østlandet slik den står i dag fordi utskiftning av urensset ballastvann fortsatt er tillatt de fleste steder. Renseteknologien finnes og vi mener at rederiene må pålegges ansvaret for at alt ballastvann renses om det skal slippes ut nærmere enn 200 nautiske mil fra kysten.

1. INNLEDNING

Arbeidet med en helhetlig forvaltningsplan for Nordsjøen – Skagerrak ble varslet i 2008, og i mai 2010 ble det gitt mandat til faggruppen som skulle arbeide fram planen. I dette mandatet fremgikk det flere konkrete tidsfrister, blant dem innspillsfrist 15. September 2012.

Det faglige grunnlaget for forvaltningsplanen ble overlevert til departementene 11. Mai 2012 og utgjorde totalt seks rapporter¹ som danner grunnlaget for denne høringsuttalelsen.

Natur og Ungdom og Naturvernforbundet mener det faglige grunnlaget for forvaltningsplanen tilsier at områdene utenfor Skagerrak bør få status som varige petroleumsfrie områder, og dermed holdt lukket for all fremtidig petroleumsvirksomhet. Vi mener også at mye av informasjonen som har kommet fram i kunnskapsinnhenting om de særlige verdifulle områdene i Nordsjøen må brukes aktivt i petroleumsforvaltningen.

Ny kunnskap om menneskeskapte klimaendringer siden 2006 viser at effektene er større og krever raskere og større innsats enn tidligere antatt. Hvis det internasjonale målet om å begrense oppvarmingen av kloden til 2 grader skal nås, må anslagsvis 2/3 av all oppdaget olje, gass og kull bli liggende (Meinshausen 2009). Natur og Ungdom og Naturvernforbundet mener at vårt historiske ansvar, sammen med det faktum at utviklingsland ventes å øke produksjonen av fossil energi, tilsier at det er rike land som må la fossile ressurser bli liggende. Organisasjonene mener dessuten at man bør prioritere å la petroleumsressurser i spesielt verdifulle og sårbare områder forbli urørt.

FORVALTNINGSPLANEN BEHØVER EN KLARERE JURIDISK FORANKRING

I det faglige grunnlaget for Forvaltningsplanen for Barentshavet – Lofoten pekte Bellona, Natur og Ungdom og Naturvernforbundet i vår uttalelse på at helhetlige forvaltningsplaner har et stort forbedringspotensial i forhold til å fungere som et effektivt styringsverktøy. Også i utarbeidelsen av denne forvaltningsplanen er det viktig å påpeke.

Arbeidet med helhetlige forvaltningsplaner er ikke beskrevet i lovverket slik som utarbeidelsen av andre planer er det gjennom for eksempel plan- og bygningsloven. Det er i dag også usikkerhet omkring rettsvirkningen av helhetlige forvaltningsplaner. I tillegg stilles det ingen juridiske krav til dekning av kunnskapshull og metodikk for gjennomføring av dette i forvaltningsplanene. Natur og Ungdom og Naturvernforbundet ser det derfor som naturlig og viktig at dette planverktøyet blir lovhjemlet i naturmangfoldloven.

Det norske Veritas (DNV) utførte på oppdrag fra TEKNA en lignende vurdering av spørsmålet og konkluderte med at: «Forvaltningsplaner representerer styringsprinsipper heller enn et KU verktøy. De kan likevel anses som strategiske konsekvensutredninger. Det vurderes som en juridisk svakhet at forvaltningsplanene ikke er formelt hjemlet i et miljøregelverk, slik de burde være dersom de skulle kunne utøve den økosystembaserte tilnærming intensjonene i St. meld. nr. 12 (2001-2002) kan fortolkes. Det vil være ønskelig at forvaltningsplanene er basert på sammenlignbare metoder for konsekvensvurdering. På sikt kan ordningen med helhetlige forvaltningsplaner bidra til økt

¹ Med seks rapporter refereres det her til de rapportene som står listet på Miljøverndepartementet sin hjemmeside: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/tema/hav--og-vannforvaltning/havforvaltning/forvaltningsplanen-nordsjoen-skagerrak.html?id=681838>

forutsigbarhet for industrien, men det forutsetter bruk av omforente vurderingsmetoder i samtlige områder. Forutsigbarheten vurderes også som bedre dersom forvaltningsplanene ble forankret i et lovverk» (DNV 2009).

Dette vil også kunne styrke krav til utredningene som danner grunnlaget til de helhetlige forvaltningsplanene. Natur og Ungdom og Naturvernforbundet mener at et minimumskrav i loven er at forvaltningsplanene skal være i tråd med EUs miljøutredningsdirektiv (The Strategic Environmental Impact Assessment Directive 2001/42/EC) som ble vedtatt av EU 27. juni 2001.

2. SÅRBARHET FOR SÆRLIG VERDIFULLE OMRÅDER

STATUS

De 12 områdene som er valgt ut som særlig verdifulle områder er gjort det på bakgrunn av en solid faktakunnskap. For Natur og Ungdom og Naturvernforbundet er det viktig å påpeke at områdene rundt Skagerrak(Transekt Skagerrak, Ytre Oslofjord og Skagerrak) representerer et stort mangfold i det marine livet, som ville kunne bli svært negativt berørt dersom områdene her åpnes for petroleumsvirksomhet.

SKAGERRAK SOM PETROLEUMSFRI OMRÅDE

Skagerrak vurderes per i dag ikke for åpning. I petroleumsmeldingen er konklusjonen til Regjeringen at de vil «vurdere det fremtidige behovet for ny kunnskap om petroleumsressursene i Skagerrak»(st.meld 28 (2010-2011))

Områdene utenfor Skagerrak ble åpnet i st.meld 26. 1993-1994 til tross for sterke miljøfaglige advarsler. I desember 2003 lyste den daværende borgerlige Regjeringen ut seks blokker i Farsundsbasenget. I mai/juni 2005 ble det foretatt seismiske undersøkelser. Det har også blitt boret flere brønner i området, men ingen av dem med store funn.

Selv om forvaltningsplanen kun synliggjør 16 områder som særlig verdifulle i området er det for Natur og Ungdom og Naturvernforbundet sin del viktig å peke på sammenhengen mellom verdifulle områder langs kysten og den mulige petroleumsvirksomheten som drives langs kysten. I Farsund ligger 16 vernede naturområder langs kysten, og 7 av disse er av internasjonal verneverdi. Et oljesøl i området vil få uante konsekvenser for de truede fugleartene i området. Det vil også være kritisk for de vernede landskapsområdene. Et oljeutslipp fra Farsundsbasenget vil trolig nå land innen et døgn.

Allerede i 2000 lanserte Natur og Ungdom og Naturvernforbundet begrepet petroleumsfrie områder. Den mest effektive måten å hindre oljesøl og å ta klimaforpliktelsene våre på alvor, er å ikke åpne nye havområder, men i stedet gi dem status som varig petroleumsfrie områder. Natur og Ungdom og Naturvernforbundet mener at de første områdene som bør få en slik status er Barentshavet, Lofoten og Vesterålen samt kysten av Møre og Skagerrak.

I sin høringsuttalelse til forvaltningsplanen foreslår Klima- og forurensingsdirektoratet at tobisområdene stenges for petroleumsaktivitet inntil nok kunnskap er på bordet. Som et minimum mener Klif at dagens boretidsbegrensning må utvides fra å gjelde perioden med fiskeri, til også å omfatte gyteperioden. Dette er et krav som Natur og Ungdom og Naturvernforbundet støtter. I samme høringsuttalelse tar Klif også til orde for en petroleumsfri sone langs kysten på 25 kilometer.

Natur og Ungdom og Naturvernforbundet vil peke på at det langs Finnmarkskysten er et belte på 35 kilometer som er stengt for petroleumsvirksomhet. Vi kan ikke se at risikoen for landpåslag ved akutte oljeutslipp skulle være mindre i Nordsjøen og krever derfor en oljefrisone på 35 kilometer langs hele norskekysten.

3. INTERESSEKONFLIKTER OG SAMORDNINGSBEHOV

SAMEKSISTENS MELLOM FISKE OG PETROLEUMSVIRKSOMHET ER IKKE MULIG

Allerede på side fem i underrapporten *Interessekonflikter og samordningsbehov* slår man fast at «Det har vært en langvarig konflikt mellom fiskeri- og petroleumsinteresser om seismisk datainnhenting» og «Et annet sentralt konfliktområde gjelder arealbeslag før, under og etter utvinning av petroleumsressurser».

Gjennom alle de 40 årene det har foregått petroleumsvirksomhet i Norge er det Natur og Ungdom og Naturvernforbundets påstand at bildet av sameksistensen i Nordsjøen har blitt malt urettmessig rosenrødt. Det er flere momenter som allerede i dag er kilde til konflikt, og som kan føre til videreføring av konflikter i fremtiden. Blant disse er arealbeslaget en viktig bidragsyter. Selv med bunninstallasjoner som skal være overtrålbare er det flere tilfeller hvor fiskefartøyene kjører fast fiskeredskapene sine, og dermed unngår feltene i fremtiden. Det blir også i rapporten vist til at arealbeslag fra eventuelt nye petroleumsinstallasjoner har et høyt konfliktpotensial.

At Oljedirektoratet i 2011 sa «Bruk av føre-var prinsippet i Fiskeridirektoratets tilbakemeldinger innenfor meldesystemet er svært vanskelig å forholde seg til for både Oljedirektoratet og rettighetshaver og er ikke forenelig med det Oljedirektoratet legger i begrepet sameksistens» viser på mange måter sameksistensens sanne ansikt. Natur og Ungdom og Naturvernforbundet reagerer sterkt på at det skal være opp til petroleumsforvaltningen å definere sameksistens.

Natur og Ungdom og Naturvernforbundet vil derfor uttrykke vår støtte til flere av tiltakene som skisseres for å bedre fiskeriindustriens kår i et havområde preget av svært høy aktivitet innenfor olje og gass. I forvaltningsplanen håper vi derfor man vil ta inn over seg konflikten mellom fiskeriene og oljeindustrien og sørge for at

- Det i forbindelse med tildeling av tillatelser for prøveboring skal innføres en høringsprosess i forkant for å redusere mulighetene for at boreinstallasjoner plasseres på viktige fiskefelt
- Det pålegges restriksjoner for når prøveboring kan foregå på bakgrunn av ressursbiologiske og fiskerimessige hensyn.
- Rørledninger på fiskefelt fjernes etter at virksomheten er avviklet

SEISMIKKENS MILJØRISIKO

Det er mange ubesvarte spørsmål om virkningene av den store seismiske aktiviteten vi har på norsk sokkel, men ny forskning antyder at bruk av seismiske luftkanoner i jakten etter olje og gass kan hemme hørselen til fisk og sjøpattedyr. Spesielt er kunnskapen om støyforurensning og hørselskader på fisk mangelfull. Seismikkaktiviteten på norsk sokkel er enorm, og det er en ganske kontinuerlig støy i hele Nordsjøbassenget fra seismikk sammen med andre støykilder som skipsfart. Her er det stort behov for godt planlagte forskningsprosjekter på samla belastning og tilleggsbelastningen fra

seismikk før nye områder åpnes for seismikk. Vi ber derfor om at det må lages støykart og gjennomføres konsekvensvurderinger og vurdering av miljørisiko for det konkrete toktet og området før tillatelser til seismikkskyting blir gitt, i tråd med praksis i enkelte andre land, istedenfor dagens forenklete meldingsordning

FORHOLDET MELLOM HAVVIND, MULIGE PETROLEUMSRESERVER OG FISKERIINTERESSER

Natur og Ungdom og Naturvernforbundet mener utnyttelsen av fornybare ressurser må få forrang foran utnyttelsen av ukjente fossile ressurser. I en prosess som er satt i gang for å utnytte fornybare ressurser, blir det helt bakvendt om man skal ende opp med å prioritere fossile ressurser. I et miljøperspektiv er det ingenting som tilsier at petroleumssektoren burde ha førsterett til områder der det også er mulig å drive med fornybare næringer. Det er helt nødvendig å gjøre en gradvis omstilling fra fossil energi til fornybar. Dersom petroleumsinteressene skal fortsette å gå foran fornybare ressurser vil Norge aldri nå nullutslippssamfunnet. I den videre prosessen rundt utredninger og tildelinger vil det være viktig å avklare forholdet mellom petroleumsinteresser og offshore vindkraftverk.

Natur og Ungdom og Naturvernforbundet anerkjenner den potensielle arealkonflikten mellom havvind og fiskeflåten og mener det er fiskeriflåten som skal ha forrang på de viktige fiskeområdene. Dette er likevel en konflikt vi mener er håndterlig, og som vi mener konsekvensutredningen for de 15 havvindområdene må vise.

4. SAMLET PÅVIRKNING OG MILJØKONSEKVENSN

BYGG OPP FISKEBESTANDENE

Tilstanden til flere av fiskebestandene i Nordsjøen er bekymringsverdig. Mens enkelte av bestandene er under føre-var grensen og under kritisk nivå. De siste årene har vi også sett at det er flere av artene som har forsvunnet fra Nordsjøen. I Nord-Norge og på svenskegrensen er det innført flere sterke tiltak for å bygge opp bestandene, mens det så langt har uteblitt i sør. Natur og Ungdom og Naturvernforbundet tror naturopplevelsene, grunnlaget for næringsvirksomhet og det biologiske mangfoldet vil tjene på en forvaltning som legger til rette for at bestandene kan gjenoppbygges. For at fiskebestandene skal kunne bygges opp er det flere tiltak som bør iverksettes. I denne runden ønsker Natur og Ungdom og Naturvernforbundet å peke på noen tiltak som kan være med på å bedre fiskebestandene i Nordsjøen og Skagerrak.

1. Trål, snurpenot, lysfiske og lange garnsett må ut av fjordene i gytetida
2. Oppvekst- og gyteområder for fisk og skalldyr må holdes fri fra utfylling og mudring i sjøen, og fra bygging i strandsonen.
3. Det må innføres minstemål for torsk som tillater fisken å nå gytemoden alder.
4. Generell redskapsbegrensning for fritidsfiske: minst halvering i antall garn og ruser.
5. Staten må sørge for å styrke lokalkunnskapen i fiskerioppsynet langs kysten gjennom øremerket finansiering av fiskerioppsynsfeltarbeid hos politikamrene.
6. Bifangst av småfisk og hummer i trål, garn og ruser må stoppes gjennom tekniske krav til utstyret: blant annet sorteringsrister og rømningsåpninger.
7. Korallrev og andre viktige hot spots for biologisk mangfold i sjøen bør totalfredes.

8. Alt fiske etter nøkkelarten tobis må stoppes.
9. Tobisområdene holdes stengt for petroleumsaktivitet

UNDERGRAVER EGEN NULLUTSLIPPSSTRATEGI

Petroleumsvirksomheten i Nordsjøen har historisk sett stått for store kjemikalieutslipp til Nordsjøen. I 1997 vedtok Stortinget et mål om nullutslipp av olje og miljøfarlige stoffer til sjø, og siden da har utslippene av miljøskadelige kjemikalier blitt redusert betraktelig. Utslippene av de mest skadelige kjemikalierne, i Klima- og forurensingsdirektoratets svarte kategori, ble redusert fra 228 tonn i 1997 til om lag ett tonn i 2007. Utslipp i rød kategori som klassifiserer de nest farlige stoffene, ble redusert fra 3933 til 23 tonn i samme periode. Disse utslippsreduksjonene er gjort ved å erstatte miljøskadelige kjemikalier med mindre farlige kjemikalier. I 2011 var det totale utslippet av kjemikalier fra oljeindustrien på norsk sokkel 157 000 tonn(OLF 2012).

I 2011 ble det sluppet ut om lag 129 millioner m³ produsert vann på norsk sokkel, mot 131 millioner m³ året før(OLF 2012). Når egg og yngel eksponeres for høye konsentrasjoner produksjonsvann, kan effekten på torsk bli blant annet økt dødelighet, redusert vekt og feminisering. I mer realistiske konsentrasjoner har man så langt ikke påvist betydelige effekter. Havforskerne vil imidlertid ikke avvise produksjonsvann som en kilde til redusert reproduksjon. Det er fremdeles betydelige kunnskapshull når det gjelder effekter på andre fiskeslag enn torsk, og på dyreplankton, som er fiskeyngelens føde. (HI 2007:153-154). I 2011 ble det gjennom det produserte vannet sluppet ut 1478 tonn dispergert olje til sjø, en økning på 2,5 prosent fra året før(OLF 2012)

MILJØTILSTANDEN LANGS KYSTEN OG I FJORDER MÅ GJENOPPBYGGES

Miljøtilstanden for kysten vår står overfor store utfordringer i årene som kommer. Nordsjøen er et av havområdene som innehar store mengder miljøgifter. Miljøgiftene kommer med både hav- og luftstrømmer, men det er viktig for Natur og Ungdom og Naturvernforbundet å poengtere at en betydelig andel kommer fra nasjonale utslipp. Det er utslipp fra landbaserte aktiviteter og driftsutslipp fra petroleumsvirksomheten.

Natur og Ungdom, Naturvernforbundet og Miljøagentene fremmet tidligere i år et felles krav om at det må lages en handlingsplan for at det ikke skal skje skadelig forurensing til kysthavet i 2020. Dette inkluderer både stans i pågående utslipp og opprydding av gamle synder.

Vannkvaliteten i havområdene våre er også viktig å påpeke. Sukkertare-døden som vi har sett de siste årene henger klart sammen med vannkvaliteten. Vi ønsker derfor å peke på bedre rensegrad på de kommunale renseanleggene V/A og at landbrukets bidrag av næringssalter til de nære sjøområdene må reduseres omgående.

Det må ikke tillates sjøbaserte oppdrettsanlegg for fisk på Skagerrakkysten – fra Rogaland til Svenskegrensa.

BALLASTVANNFORSKRIFTEN MÅ ENDRES

Ballastvann representerer i dag den viktigste spredningsveien for fremmede arter i sjø og brakkvann. Dagens ballastvannforskrift som ble gjort gjeldende fra 1. januar 2010 er etter vår oppfatning verdiløs for Sør- og Østlandet slik den står i dag. Områdene i de delene av landet som har flest skipsanløp mottar i dag store mengder urensset ballastvann. I nær fremtid er det også grunn til å anta at store mengder frakt vil bli flyttet fra landtransport over til skip. Dette vil føre til en økt risiko for etablering av fremmede arter i de delene av Norske farvann som tilfredsstillen den aktuelle

fremmedarten sine spesifikke behov. Kommer fremmede arter inn i et økosystem med få eller ingen naturlige fiender kan de formere seg i slik grad at de vil bli et stort miljøproblem.

Den midlertidige ordningen til Miljøverndepartementet med ballastvannforskriften som krever at ballastvann skal skiftes ut minst 200 nautiske mil fra land og på minst 200 meters dyp gir liten beskyttelse slik unntaksbestemmelsene er formulert i dag.

Det er i realiteten opp til rederier og kapteinen å vurdere om ballastvann skal byttes ut i henhold til forskriften. Kravet gjelder ikke dersom skipet må avvike fra sin planlagte reise eller blir unødig forsinket. Da må ballastvannet skiftes ut i løpet av reisen, hvis ikke dette setter sikkerheten til skip og mannskap i fare. Hvis kapteinen mener at det kanskje kan medføre en risiko blir ikke ballastvannet byttet ut. Ved kontroll kan rederiene vise til og unnskyldes seg med at enhver utskifting underveis betyr en fare for stabiliteten av skipet. Oslofjorden, Sørlandet og andre landsdeler fortsetter derfor å motta enorme mengder urensset ballastvann.

ABSOLUTE KRAV OM RENSNING AV BALLASTVANN

Natur og Ungdom og Naturvernforbundet ber om at forskriften for ballastvann endres i forbindelse med arbeidet med forvaltningsplanen for Nordsjøen – Skagerak slik at det ikke åpner for unntak. Det må være et absolutt krav at alt ballastvann som ikke slippes 200 nautiske mil fra land og på minst 200 meters dyp må være rensset.

5. NASJONALE OG INTERNASJONALE PROSESSER

TFO-ORDNINGEN BRYTER MED STORTINGETS FORUTSETNINGER OG UNDERGRAVER FORSVARLIG MILJØFORVALTNING

Natur og Ungdom og Naturvernforbundet ønsker å påpeke at det bedre må synliggjøres hvordan ordningen med tildeling i forhåndsdefinerte områder på norsk sokkel (TFO-ordningen) fungerer i forhold til forvaltningsplanprosessen. Per i dag eksisterer det ingen begrensninger for hvilke områder som kan defineres som modne gjennom forvaltningsplanen. Det eksisterer heller ingen lignende begrensninger i forvaltningsplanen for Norskehavet eller forvaltningsplanen for Barentshavet – Lofoten.

Da Stortinget vedtok TFO-ordningen i 2003, forutsatte Stortinget at de områdene som omfattes av TFO ikke er blant de mest fiskeri- og miljøfølsomme (St. meld. nr. 38 (2003-2004): 19). En utvidelse av TFO inn i områder som defineres som sårbare og verdifulle gjennom helhetlige forvaltningsplaner er derfor et brudd på Stortingets forutsetning for tildelingsordningen.

Natur og Ungdom krever at det gjennom revisjonen av forvaltningsplanen legges en klar begrensning mot en ytterligere utvidelse av TFO-området i områder som er definert som sårbare og verdifulle i forvaltningsplanen. I tillegg krever høringspartene at TFO-området som allerede er etablert i særlig sårbare og verdifulle områder reverseres, og at områdene innlemmes i det ordinære konsesjonssystemet.

ANGÅENDE NASJONALE KLIMAFORPLIKTELSER

Klimaendringene verden opplever i dag er i stor grad forårsaket av forbrenning av fossile energikilder. Utslippene fra denne forbrenningen forstyrrer karbonkretsløpet i naturen, noe som igjen fører til en opphopning av CO₂ i atmosfæren. En forutsetning for at vi skal greie å normalisere

karbonkretsløpet og stabilisere klimaet på jorden, er å la en stor andel av de gjenværende fossile ressursene forbli uutnyttet. Norge har forpliktet seg til å sørge for utslippsreduksjoner tilsvarende 30 prosent fra 1990-nivå. Om lag 2/3 av dette skal tas i Norge. Norge støtter også opp om å begrense den gjennomsnittlige oppvarmingen til kun 2 grader.

Nordsjøen er det havområdet på norsk sokkel som i størst mulig grad kan defineres som modent. Likevel har vi gjennom de siste årene sett at det stadig blir gjort nye storfunn som kan bygges ut på norsk sokkel, og at det særlig er gjort flere nye interessante funn i Nordsjøen. Natur og Ungdom ønsker å påpeke at disse nye funnene vil ha store konsekvenser for våre klimagassutslipp i årene som kommer. Dersom det gjøres nye funn i dag, vil produksjon tidligst kunne starte opp i løpet av ti til femten år. Med en forventet levetid på mellom tjue og tretti år vil feltene fremdeles produsere petroleum i 2050. Nødvendige tiltak for realisering av norske og internasjonale klimamålsetninger medfører at det på dette tidspunktet ikke lenger vil være noe stort olje- og gassmarked som norsk petroleumsindustri kan eksportere sine produkter til.

Scenarier fra Det internasjonale energibyrået IEA viser at markedet for bruk av petroleum til energiformål vil være drastisk redusert om utslippene skal reduseres med 50 – 85 %, i forhold til 2005 nivået, slik at den globale temperaturstigningen skal holdes under et nivå som medfører katastrofale miljøforandringer (temperaturøkning < 2oC). En åpning av nye områder i forvaltningsplanområdet for petroleumsaktivitet baserer seg således på at den globale klimapolitikken mislykkes. Jo større investeringene blir, jo mer sannsynlig vil det være at de fungerer som en selvoppfyllende profeti.

Natur og Ungdom mener at det må gjøres vurderinger for hvordan åpning av nye havområder for oljeboring og tildeling av nye letetillatelser i planområdet kan påvirke måloppnåelsen for Norges nasjonale og internasjonale klimaforpliktelser. Dette synspunktet støttes også av Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif), som i sin høringsuttalelse til forvaltningsplanen for Lofoten – Barentshavet anbefalte at det *«gjøres vurderinger av i hvilken grad åpning av nye områder i nord vil påvirke muligheten for å nå de nasjonale klimamålene som i dag er vedtatt og eventuelle skjerpede mål som kan bli nødvendige i framtiden»*.

6. FORTSATT KUNNSKAPSMANGEL

POTENSIALET FOR SAMFUNNSMESSIGE VIRKNINGER I FISKERIENE

Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening (FHL) hevder at hver krone i inntekt fra fiskeri og havbruksnæringas kjernevirksomhet, genererer 0,69 kroner i inntekter til øvrig næringsliv. Foreningen hevder videre at sektoren genererer *«Store og små oppdrag som drypper på lokale rørleggere, elektrikere, transportører, utstyrsleverandører, byggfirma, hoteller og lignende.»* (FHL) Hvis fiskeribestandene forvaltes på en bærekraftig måte, er fiskeriene en svært langsiktig næringsvei, som kan generere inntekter også etter at oljealderen har tatt slutt. Fiskeriene står imidlertid ovenfor store utfordringer. FNs klimapanelers fjerde hovedrapport fra 2007 slår fast at klimaet er i endring som følge av menneskeskapt klimagassutslipp. Disse utslippene skyldes i hovedsak produksjon av fossil energi, og gjør det svært sannsynlig med en temperaturøkning på minst to grader. Dette vil påvirke temperaturen i havet, som i sin tur legger premissene for levekår i økosystemene. For de næringene

som har havet som utgangspunkt, vil disse endringene kunne spille en stor rolle for hvilke ressurser som kan høstes, og hvor de kan høstes.

DE UANTE KONSEKVENSENE AV HAVFORSURING

Klima- og forurensningsdirektoratet la 17. august fram en ny rapport om havforsurning. I denne er budskapet klart – havet har aldri vært surere enn det er i dag. Siden førindustrielt nivå har havet blitt 30 prosent surere, og dersom vi fortsetter med dagens utvikling kan det ende opp med å bli over 100 prosent surere innen utgangen av dette århundret. Det mest urovekkende ved denne forskningen er at vi ikke aner hva konsekvensene vil bli for våre havområder, organismene som lever der eller menneskene som er avhengig av å høste fra havets ressurser. Dette er noe det faglige grunnlaget for forvaltningsplanen heller ikke svarer skikkelig på, og som det trengs en langt større innsats på.

BEKYMRINGSVERDIGE SJØFUGLBESTANDER

Bestandene av sjøfugl langs kysten er en viktig indikator på ressurs- og miljøtilstanden. Flere av sjøfuglartene er oppført på den norske rødlista og står i fare for å forsvinne. Blant disse er blant annet fiskemåka, som i dag er nær truet på den norske rødlista. Årsakene til at sjøfuglbestandene synker er flere; matmangel, forøpling (særlig havhest), fiskeredskaper, miljøgifter, fortrenkning. For å sikre sjøfuglbestandene for framtida trengs et langt større samarbeid blant Nordsjølandene for å forvalte havområdene på en bærekraftig måte.

REFERANSER:

Havforskningsinstituttet (HI) 2007 - *Havets ressurser og miljø 2007*

Klima og forurensningsdirektoratet (KLIF)2012 - *Tilførselsprogrammet 2011. Overvåkning av forurening av norske farvann*

Klima og forurensningsdirektoratet (KLIF) 2010 – *Høringsuttalelse faglig grunnlag LOFFA*

Oljeindustriens landsforening(OLF) 2012 - *Miljørapport 2012*

Fiskeri- og havbruksnæringens Landsforening (<http://www.fhl.no/sjoematfakta/ringvirkninger-av-sjoematnaeringen-article175-43.html>)

Meinshausen 2009- *Greenhouse-gas emission targets for limiting global warming to 2 °C*

Naturvernforbundet (NNV) 2007 - *Offshore seismic surveys may impair hearing and cause ear damage in marine fish and mammals*

Nærings og Handelsdepartementet *Verdifulle opplevelser – Nasjonal strategi for reiselivsnæringen* (2004)

Rapporter fra Faggruppene for Nordsjøen og Skagerrak (2012)

- *Indikatorer for overvåking*
- *Sårbarhet for særlig verdifulle områder*
- *Samlet påvirkning og miljøkonsekvenser*
- *Interessekonflikter og samordningsbehov*
- *Prioriterte kunnskapsbehov*
- *Verdiskapning og samfunnsmessige forhold*

St. meld 26 (1993-1994) – *Utfordringer og perspektiver for petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen*

St. meld. 12 (2001-2002) – *Rent og rikt hav*

St.meld. 20 (2010-2011) – *En næring for framtida – om petroleumsvirksomheten*

The Strategic Environmental Impact Assessment Directive 2001/42/EC